

Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (tretia komora)

z 21. októbra 2021 *

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Sociálne zabezpečenie migrujúcich pracovníkov – Nariadenie (ES) č. 883/2004 – Článok 52 ods. 1 písm. b) – Pracovník, ktorý bol zamestnaný v dvoch členských štátoch – Minimálna doba požadovaná vnútroštátnym právom na nadobudnutie nároku na starobný dôchodok – Zohľadnenie doby prispievania dosiahnutej podľa právnych predpisov iného členského štátu – Úhrn – Výpočet výšky dôchodkovej dávky, ktorá sa má vyplatiť“

Vo veci C-866/19,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Sąd Najwyższy (Najvyšší súd, Poľsko) z 19. septembra 2019 a doručený Súdnemu dvoru 27. novembra 2019, ktorý súvisí s konaním:

SC

proti

Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Warszawie,

SÚDNY DVOR (tretia komora),

v zložení: predsedníčka druhej komory A. Prechal, vykonávajúca funkciu predsedu tretej komory, sudcovia J. Passer, F. Biltgen (spravodajca), L. S. Rossi a N. Wahl,

generálny advokát: E. Tančev,

tajomník: A. Calot Escobar,

so zreteľom na písomnú časť konania,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

- Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Warszawie, v zastúpení: J. Piotrowski a S. Żółkiewski, radcovie právnici,
- poľská vláda, v zastúpení: B. Majczyna, splnomocnený zástupca,
- česká vláda, v zastúpení: M. Smolek, J. Pavliš a J. Vlácil, splnomocnení zástupcovia,

* Jazyk konania: poľština.

- maďarská vláda, v zastúpení: M. Z. Fehér a M. M. Tátrai, splnomocnení zástupcovia,
 - Európska komisia, v zastúpení: D. Martin a M. Brauhoff, splnomocnení zástupcovia,
- po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 15. apríla 2021,

vyhlásil tento

Rozsudok

- 1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 52 ods. 1 písm. b) nariadenia (ES) Európskeho parlamentu a Rady č. 883/2004 z 29. apríla 2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia (Ú. v. EÚ L 166, 2004, s. 1; Mim. vyd. 05/005, s. 72).
- 2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi SC a Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Warszawie (Úrad sociálneho zabezpečenia, pobočka č. 1, Varšava, Poľsko) (ďalej len „dôchodkový orgán“) vo veci určenia výšky dávky pomernej časti starobného dôchodku, ktorý mu má tento orgán vyplácať.

Právny rámec

Právo Únie

- 3 Nariadenie Rady (EHS) č. 1408/71 zo 14. júna 1971 o uplatňovaní systémov sociálneho zabezpečenia na zamestnancov, samostatne zárobkovo činné osoby a ich rodinných príslušníkov, ktorí sa pohybujú v rámci spoločenstva, v znení zmenenom a aktualizovanom nariadením Rady (ES) č. 118/97 z 2. decembra 1996 (Ú. v. ES L 28, 1997, s. 1; Mim. vyd. 05/003, s. 3) (ďalej len „nariadenie č. 1408/71“), bolo zrušené 1. mája 2010, teda v deň, keď nadobudlo účinnosť nariadenie č. 883/2004.

Nariadenie č. 1408/71

- 4 Podľa článku 1 písm. r) nariadenia č. 1408/71 „doby poistenia“ znamenajú „doby prispievania alebo doby zamestnania alebo samostatnej zárobkovej činnosti, ako ich definujú alebo uznávajú za doby poistenia právne predpisy, podľa ktorých sa dosiahli alebo považovali za dosiahnuté a všetky doby, ktoré sa za také považujú, ak ich uvedené právne predpisy považujú za rovnocenné dobám poistenia“.
- 5 Článok 45 nariadenia č. 1408/71, nazvaný „Započítavanie období poistenia alebo bydliska, ktoré uplynuli podľa právnych predpisov, ktor[ým] zamestnaná alebo samostatne zárobkovo činná osoba podliehala, ohľadom nadobudnutia, zachovania alebo znovunadobudnutia práva na dávky“, v odseku 1 uvádza:

„Príslušná inštitúcia členského štátu, ktorého právne predpisy podmieňujú nadobudnutie, zachovanie alebo znovunadobudnutie nároku na dávky podľa systému, ktorý nie je osobitným systémom v zmysle odsekov 2 alebo 3 dosiahnutím dôb poistenia alebo dôb bydliska, zohľadní tam, kde je to nevyhnutné, doby poistenia alebo doby bydliska dosiahnuté podľa právnych predpisov ktoréhokoľvek iného členského štátu podľa všeobecného systému alebo podľa osobitného systému buď zamestnanca, alebo

samostatne zárobkovo činne osoby. Na tento účel zohľadní tieto doby akoby boli dosiahnuté podľa jej vlastných právnych predpisov.“

6 Článok 46 tohto nariadenia s názvom „Priznanie dávok“ v odsekoch 1 a 2 stanovuje:

„1. Keď podmienky požadované právnymi predpismi členského štátu pre vznik nároku na dávky boli splnené bez toho, aby sa musel použiť článok 45 alebo článok 40 ods. 3, uplatnia sa nasledujúce pravidlá:

a) príslušná inštitúcia vypočíta výšku dávky, ktorá bude náležať [na ktorú vznikne nárok – *neoficiálny preklad*]:

- i) na jednej strane iba podľa ustanovení právnych predpisov, ktoré táto inštitúcia uplatňuje,
- ii) na druhej strane podľa odseku 2;

...

2. V prípade, kde podmienky požadované právnymi predpismi členského štátu na nadobudnutie nároku na dávky sú splnené iba po použití článku 45 a/alebo článku 40 ods. 3, uplatnia sa nasledujúce pravidlá:

a) príslušná inštitúcia vypočíta teoretickú výšku dávky, na ktorú by si mohla dotknutá osoba uplatniť nárok za predpokladu, že všetky doby poistenia a/alebo bydliska dosiahnuté podľa právnych predpisov členských štátov, ktorým zamestnanec alebo samostatne zárobkovo činná osoba podliehali, sa dosiahli v tomto štáte podľa právnych predpisov, ktoré uplatňuje v deň priznania dávky. ...

b) príslušná inštitúcia následne stanoví skutočnú výšku dávky na základe teoretickej výšky uvedenej v predchádzajúcom pododseku a podľa pomeru trvania dôb poistenia alebo bydliska dosiahnutých pred vznikom poistnej udalosti podľa právnych predpisov, ktoré uplatňuje táto inštitúcia, k celkovému trvaniu dôb poistenia a dôb bydliska dosiahnutých pred vznikom poistnej udalosti podľa právnych predpisov všetkých dotknutých členských štátov.“

Nariadenie č. 883/2004

7 V zmysle znenia článku 1 písm. t) nariadenia č. 883/2004 „doba poistenia“ znamená „doby prispievania alebo doby zamestnania alebo samostatnej zárobkovej činnosti, ako ich definujú alebo uznávajú za doby poistenia právne predpisy, podľa ktorých sa dosiahli alebo sa považujú za dosiahnuté a všetky doby, ktoré sa za také považujú, ak ich uvedené právne predpisy považujú za rovnocenné dobám poistenia“.

8 Článok 6 nariadenia č. 883/2004 s názvom „Sčítanie dôb“ nahradil článok 45 ods. 1 nariadenia č. 1408/71 v tomto znení:

„Pokiaľ nie je v tomto nariadení ustanovené inak, príslušná inštitúcia členského štátu, právne predpisy ktorého:

– nadobudnutie, zachovanie, trvanie alebo znovunadobudnutie práva na dávky,

...

podmieňujú ukončením dôb poistenia, zamestnania, samostatnej zárobkovej činnosti alebo bydliskom, zohľadní v potrebnom rozsahu doby poistenia, zamestnania, samostatnej zárobkovej činnosti alebo bydliska, dosiahnuté podľa právnych predpisov ktoréhokoľvek iného členského štátu, ako keby tieto doby boli dosiahnuté podľa právnych predpisov, ktoré táto inštitúcia uplatňuje.“

- 9 Kapitola 5 hlavy III nariadenia č. 883/2004 s názvom „Starobné dôchodky a pozostalostné dôchodky“ obsahuje najmä článok 52 tohto nariadenia, nazvaný „Priznanie dávok“. Tento článok 52 ods. 1, ktorý v podstate prebral ustanovenia článku 46 ods. 2 nariadenia č. 1408/71, stanovuje:

„Príslušná inštitúcia vypočíta výšku dávky, ktorá bude náležať [na ktorú vznikne nárok – *neoficiálny preklad*]:

- a) podľa právnych predpisov, ktoré táto inštitúcia uplatňuje, iba ak podmienky nároku na dávky boli splnené výlučne podľa vnútroštátneho práva (nezávislá dávka),
- b) vypočítaním teoretickej výšky a následne skutočnej výšky (paušálna dávka) takto:
- i) teoretická výška dávky je rovná dávke, na ktorú by si daná osoba mohla uplatňovať nárok, ak by všetky doby poistenia a/alebo bydliska, ktoré boli dosiahnuté podľa právnych predpisov iných členských štátov, boli dosiahnuté podľa právnych predpisov, ktoré uplatňuje deň priznania takejto dávky. Ak podľa týchto právnych predpisov výška nezávisí na trvaní dosiahnutých dôb, táto výška sa považuje za teoretickú výšku;
 - ii) príslušná inštitúcia následne stanoví skutočnú výšku paušálnej dávky na základe teoretickej výšky podľa pomeru trvania dôb dosiahnutých pred vznikom poistnej udalosti podľa právnych predpisov, ktoré uplatňuje, k celkovému trvaniu dôb dosiahnutých pred vznikom poistného udalosti podľa právnych predpisov všetkých daných členských štátov.“

Poľské právo

- 10 Podľa § 5 ods. 1 bodu 2 ustawa o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (zákon o starobných a invalidných dôchodkoch vyplácaných z fondu sociálneho zabezpečenia) zo 17. decembra 1998, v znení uplatniteľnom na spor vo veci samej (Dz. U. z roku 2018, položka 1270), pri určovaní nároku na starobný dôchodok a výpočte jeho výšky sa nepríspevkové doby poistenia zohľadňujú na účely výpočtu výšky starobného dôchodku len do výšky jednej tretiny potvrdených dôb poistenia.

Spor vo veci samej a prejudiciálna otázka

- 11 Rozhodnutím z 24. februára 2014 vydaným dôchodkovým orgánom bol žalobcovi vo veci samej s účinnosťou od 5. novembra 2013 priznaný starobný dôchodok.
- 12 Pri určovaní nároku na starobný dôchodok zohľadnil dôchodkový orgán rôzne doby poistenia žalobcu vo veci samej. Tento orgán najskôr určil dĺžku príspevkových dôb poistenia dosiahnutých podľa právnej úpravy Poľskej republiky, aby následne zohľadnil nepríspevkové doby poistenia dosiahnuté podľa právnych predpisov tohto členského štátu v rozsahu zodpovedajúcom jednej tretine dôb prispievania. Napokon v rozsahu, v akom poistený len na základe dôb poistenia dosiahnutých podľa právnych predpisov Poľskej republiky nepreukázal potrebnú minimálnu dobu

poistenia pre vznik nároku na starobný dôchodok, sa k dobám poistenia dosiahnutým podľa právneho poriadku Poľskej republiky pripočítali doby poistenia dosiahnuté podľa právnej úpravy iného členského štátu, v tomto konaní Holandského kráľovstva.

- 13 Po určení doby poistenia a v súlade s článkom 52 ods. 1 písm. b) nariadenia č. 883/2004 dôchodkový orgán vypočítal rovnakým spôsobom teoretickú výšku dávky tak, že sčítal vnútroštátne príspevkové doby poistenia s vnútroštátnymi nepríspevkovými dobami poistenia v rozsahu jednej tretiny týchto prvých uvedených dôb a následne k nim pripočítal doby poistenia dosiahnuté podľa právnych predpisov iného členského štátu. Skutočná výška dávky bola vypočítaná na pomernom základe k dĺžke príspevkových a nepríspevkových dôb poistenia dosiahnutých podľa právnych predpisov Poľskej republiky, pričom nepríspevkové doby poistenia sa započítali vo výške jednej tretiny vnútroštátnych dôb poistenia vo vzťahu k celkovým dosiahnutým dobám poistenia jednak podľa právnych predpisov Poľskej republiky a jednak podľa právnej úpravy iného členského štátu.
- 14 Žalobca vo veci samej podal proti rozhodnutiu dôchodkového orgánu z 24. februára 2014 žalobu, v ktorej predovšetkým žiadal, aby sa pri výpočte výšky starobného dôchodku zohľadnili v širšom rozsahu dosiahnuté nepríspevkové doby poistenia podľa právnej úpravy Poľskej republiky, keďže dôchodkový orgán vec nesprávne posúdil, keď nezohľadnil odôvodnenie uvedené Súdny dvorom v rozsudku z 3. marca 2011, Tomaszewska (C-440/09, ďalej len „rozsudok Tomaszewska“, EU:C:2011:114), v zmysle ktorého pri určovaní dôb poistenia nevyhnutných na účely nadobudnutia nároku na starobný dôchodok sa pre potreby určenia hranice, ktorú nesmú presiahnuť nepríspevkové doby poistenia, musia zohľadniť všetky doby poistenia dosiahnuté počas výkonu zárobkovej činnosti migrujúceho pracovníka vrátane dôb dosiahnutých v iných členských štátoch.
- 15 Sąd Okręgowy w Warszawie (Krajový súd Varšava, Poľsko), ktorý sa domnieval, že metóda výpočtu uplatnená dôchodkovým orgánom bola správna, zamietol túto žalobu rozsudkom z 19. novembra 2015.
- 16 Na základe odvolania podaného žalobcom vo veci samej Sąd Apelacyjny w Warszawie (Odvolací súd Varšava, Poľsko) rozsudkom z 9. augusta 2017 zmenil tento rozsudok, ako aj rozhodnutie dôchodkového orgánu z 24. februára 2014. Tento súd spresnil, že výklad uvedený v rozsudku Tomaszewska týkajúci sa uplatnenia článku 45 nariadenia č. 1408/71 sa uplatní nielen v súvislosti s určením doby potrebnej pre nadobudnutie nároku na starobný dôchodok, ale aj pre potreby výpočtu výšky dávky, ktorá sa má poskytnúť.
- 17 Dôchodkový orgán podal proti tomuto rozsudku kasačný opravný prostriedok na Sąd Najwyższy (Najvyšší súd, Poľsko). Na podporu svojho opravného prostriedku tento orgán po prvé tvrdí, že rozsudok Tomaszewska sa týkal výkladu článku 45 ods. 1 nariadenia č. 1408/71, ktorý zodpovedá článku 6 nariadenia č. 883/2004, a nie článku 46 ods. 2 nariadenia č. 1408/71, ktorý zodpovedá článku 52 ods. 1 nariadenia č. 883/2004, o ktorý ide vo veci samej. Po druhé by sa tento rozsudok uplatnil len na skutkové okolnosti porovnateľné so skutkovými okolnosťami v konaní, v ktorom bol uvedený rozsudok vyhlásený. Po tretie uplatnenie výkladu článku 45 nariadenia č. 1408/71 uvedeného v rozsudku Tomaszewska aj vo veci samej by viedlo k tomu, že by sa nepríspevkové doby poistenia dosiahnuté podľa právnej úpravy Poľskej republiky zohľadnili vo väčšom rozsahu, ako vyplýva z poľského práva, čo by viedlo k zvýšeniu príspevku poľského systému sociálneho zabezpečenia na dávku vyplácanú poistencovi. Po štvrté z bodu 2 rozhodnutia Správnej komisie pre koordináciu systémov sociálneho zabezpečenia č. H6 zo 16. decembra 2010 o uplatňovaní určitých zásad týkajúcich sa sčítania dôb podľa článku 6 nariadenia č. 883/2004

(Ú. v. EÚ C 45, 2011, s. 5) vyplýva, že prijímajúci členský štát sčíta doby poistenia oznámené inými členskými štátmi bez spochybnenia ich hodnoty, a preto od poľského orgánu sociálneho zabezpečenia nemožno vyžadovať, aby zohľadnil vnútroštátne doby poistenia vo väčšom rozsahu, ako vyplýva z vnútroštátnych právnych predpisov.

- 18 Podľa vnútroštátneho súdu možno článok 52 ods. 1 písm. b) nariadenia č. 883/2004 vykladať tromi rôznymi spôsobmi.
- 19 Prvým možným výkladom by bol ten, ku ktorému sa priklonil Sąd Apelacyjny w Warszawie (Odvolací súd Varšava), založený na výklade článku 45 ods. 1 nariadenia č. 1408/71 v zmysle rozsudku vo veci Tomaszewska, podľa ktorého musí príslušná inštitúcia dotknutého členského štátu na účely určenia hranice, ktorú nemôžu presiahnuť nepríspevkové doby poistenia dosiahnuté v tomto štáte, zohľadniť všetky doby poistenia, vrátane dôb dosiahnutých v iných členských štátoch. Táto právna fikcia sa uplatňuje nielen na nadobudnutie nároku na dávku, ale aj na výpočet jednak teoretickej a jednak skutočnej výšky tejto dávky.
- 20 Druhý výklad by spočíval v tom, že rozsudok Tomaszewska má len čiastočný vplyv na výklad článku 52 nariadenia č. 883/2004 v tom zmysle, že iba odsek 1 písm. b) bod i) tohto článku výslovne stanovuje potrebu vypočítať teoretickú výšku na základe právnej fikcie, podľa ktorej by poistený dosiahol všetky doby poistenia, vrátane dôb dosiahnutých v iných členských štátoch, v členskom štáte, ktorému bola predložená žiadosť o vyplatenie dávky. Naopak výpočet skutočnej výšky upravený v odseku 1 písm. b) bode ii) uvedeného článku sa vykoná bez systematického uplatnenia takejto fikcie.
- 21 Tretí výklad by vychádzal z predpokladu, že rozsudok vo veci Tomaszewska sa vzťahuje výlučne na nadobudnutie nároku na starobný dôchodok, a nie na výpočet jeho výšky.
- 22 Za týchto podmienok Sąd Najwyższy (Najvyšší súd) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru túto prejudiciálnu otázku:

„Má sa článok 52 ods. 1 písm. b) nariadenia č. [883/2004] vykladať v tom zmysle, že príslušná inštitúcia:

- a) podľa vnútroštátneho práva zohľadňuje doby neprispievania v rozsahu neprekračujúcom jednu tretinu súčtu dôb prispievania dosiahnutých na základe vnútroštátneho práva a práva iných členských štátov jednak na účely určenia teoretickej výšky dávky [bod i)] a jednak skutočnej výšky dávky [bod ii)], alebo
- b) podľa vnútroštátneho práva zohľadňuje doby neprispievania v rozsahu neprekračujúcom jednu tretinu súčtu dôb prispievania dosiahnutých na základe vnútroštátneho práva a práva iných členských štátov len na účely určenia teoretickej výšky dávky [bod i)], ale nie na účely určenia skutočnej výšky dávky [bod ii)], alebo
- c) na účely určenia teoretickej výšky dávky [bod i)] a skutočnej výšky dávky [bod ii)] nezohľadňuje doby poistenia dosiahnuté v inom členskom štáte pri výpočte limitu dôb neprispievania stanoveného podľa vnútroštátneho práva?“

O prejudiciálnej otázke

- 23 Svojou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 52 ods. 1 písm. b) nariadenia č. 883/2004 vykladať v tom zmysle, že príslušná inštitúcia dotknutého členského štátu musí jednak pri výpočte teoretickej výšky dávky uvedenej v bode i) tohto ustanovenia a jednak skutočnej výšky dávky v zmysle bodu ii) tohto ustanovenia zohľadniť na účely určenia hranice, ktorú nemôžu presiahnuť nepríspevkové doby poistenia v pomere k príspevkovým dobám poistenia v súlade s právnou úpravou tohto členského štátu, rôzne doby poistenia vrátane dôb poistenia dosiahnutých v rámci právneho poriadku iných členských štátov.
- 24 Na úvod treba poznamenať, že aj keď bolo nariadenie č. 1408/71 od 1. mája 2010 nahradené nariadením č. 883/2004, ustanovenia článkov 45 a 46 nariadenia č. 1408/71 boli v podstate prebraté do článkov 6 a 52 nariadenia č. 883/2004. Ako uviedol generálny advokát v bode 28 svojich návrhov, judikatúra Súdneho dvora týkajúca sa uvedených ustanovení nariadenia č. 1408/71 je preto aj naďalej relevantná pre výklad sporných ustanovení nariadenia č. 883/2004.
- 25 Treba pripomenúť, že ustanovenia nariadenia č. 1408/71, ako aj nariadenia č. 883/2004 nezavádzajú spoločný systém sociálneho zabezpečenia, ale ich jediným cieľom je zabezpečiť koordináciu medzi rôznymi vnútroštátnymi systémami, ktoré naďalej existujú. Podľa ustálenej judikatúry si teda členské štáty ponechávajú právomoc upraviť svoje systémy sociálneho zabezpečenia (pozri v tomto zmysle najmä rozsudky z 21. februára 2013, Salgado González, C-282/11, EU:C:2013:86, bod 35, a zo 7. decembra 2017, Zaniewicz-Dybeck, C-189/16, EU:C:2017:946, bod 38).
- 26 Keďže nariadenia č. 1408/71 a č. 883/2004 nestanovujú podmienky určovania dôb zamestnania alebo poistenia, tieto podmienky v zmysle článku 1 písm. r) nariadenia č. 1408/71, ako aj článku 1 písm. t) nariadenia č. 883/2004 definujú výhradne právne predpisy členského štátu, podľa ktorých boli tieto doby dosiahnuté (pozri v tomto zmysle rozsudok z 20. januára 2005, Salgado Alonso, C-306/03, EU:C:2005:44, bod 30).
- 27 Aj napriek tomu, že právnemu poriadku každého členského štátu prináleží upraviť najmä podmienky pre priznanie nároku na takéto dávky, musia členské štáty pri výkone svojej právomoci dodržiavať právo Únie a predovšetkým ustanovenia Zmluvy o FEÚ, ktoré priznávajú každému občanovi Únie právo voľne sa pohybovať a zdržiavať sa na území členských štátov (pozri v tomto zmysle najmä rozsudky z 21. februára 2013, Salgado González, C-282/11, EU:C:2013:86, body 36 a 37, ako aj z 23. januára 2020, Bundesagentur für Arbeit, C-29/19, EU:C:2020:36, bod 41 a citovanú judikatúru).
- 28 S cieľom zaručiť dodržiavanie tohto práva článok 45 nariadenia č. 1408/71, v znení prebratom v zásade do článku 6 nariadenia č. 883/2004, stanovuje, že ak právne predpisy členského štátu podmieňujú nadobudnutie, zachovanie alebo znovunadobudnutie nároku na dávky dosiahnutím dôb poistenia, príslušná inštitúcia tohto členského štátu musí v prípade potreby zohľadniť doby poistenia dosiahnuté podľa právnych predpisov iného členského štátu tak, akoby sa dosiahli podľa právnych predpisov, ktoré uplatňuje. Inak povedané, doby poistenia dosiahnuté podľa právnych predpisov rôznych členských štátov musia byť sčítané (rozsudok zo 7. decembra 2017, Zaniewicz-Dybeck, C-189/16, EU:C:2017:946, bod 41).
- 29 Článok 45 nariadenia č. 1408/71, rovnako ako článok 6 nariadenia č. 883/2004, teda vykonáva zásadu úhrnu dôb poistenia, bydliska alebo zamestnania upravenú článkom 48 ZFEÚ. Ide o jednu zo základných zásad koordinácie systémov sociálneho zabezpečenia členských štátov na úrovni

Únie, ktorej cieľom je zaručiť, že výkon práva voľného pohybu nepovedie k tomu, že pracovník stratí výhody sociálneho zabezpečenia, o ktoré by mohol žiadať, ak by celú svoju zárobkovú činnosť vykonával v jednom členskom štáte. Takýto dôsledok by totiž mohol odradiť pracovníka v Únii od výkonu jeho práva na voľný pohyb a predstavovať tak prekážku tejto slobody (pozri v tomto zmysle rozsudok Tomaszewska, bod 30, ako aj citovanú judikatúru)

- 30 Z uvedeného vyplýva, že ak vnútroštátna právna úprava na účely určenia minimálnej doby poistenia požadovanej pre vznik práva na starobný dôchodok stanovuje hranicu, ktorú nesmú presiahnuť nepríspevkové doby poistenia v pomere k príspevkovým dobám poistenia, je príslušná inštitúcia dotknutého členského štátu povinná zohľadniť na účely určenia dôb poistenia všetky doby poistenia dosiahnuté počas výkonu zárobkovej činnosti migrujúceho pracovníka vrátane dôb dosiahnutých na základe právnych predpisov platných v iných členských štátoch (pozri v tomto zmysle rozsudok Tomaszewska, body 37 a 39)
- 31 V tejto súvislosti treba spresniť, že uvedená zásada úhrnu dôb poistenia sa uplatní vo všetkých situáciách, keď je pre nadobudnutie nároku na starobný dôchodok potrebné zohľadniť doby dosiahnuté podľa právnych predpisov iných členských štátov, a preto jej uplatnenie nemožno obmedziť len na prípad skutkových okolností, ktoré viedli k vyhláseniu rozsudku vo veci Tomaszewska, keď sa hranica nedosiahla na základe prvého výpočtu, ktorý k príspevkovým dobám poistenia a nepríspevkovým dobám poistenia v zmysle vnútroštátnych ustanovení pripočítal príspevkové doby poistenia dosiahnuté podľa právnych predpisov iného členského štátu bez toho, aby ich zahrnul do výpočtu tejto hranice.
- 32 Spor vo veci samej sa však netýka nadobudnutia nároku na dôchodok, ktorého pravidlá sú stanovené v článku 45 ods. 1 nariadenia č. 1408/71 nahradenom článkom 6 nariadenia č. 883/2004, ale výpočtu výšky starobného dôchodku.
- 33 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že článok 48 prvý odsek písm. a) ZFEÚ v súvislosti so zavedením voľného pohybu pracovníkov stanovuje, že Európsky parlament a Rada Európskej únie prijímú opatrenia potrebné na započítanie všetkých dôb poistenia získaných podľa rôznych vnútroštátnych právnych predpisov nielen na účely vzniku a zachovania nároku na dávky, ale aj na účely výpočtu ich výšky.
- 34 Zo znenia článku 52 ods. 1 písm. b) nariadenia č. 883/2004, ktorý v zásade preberá pravidlá výpočtu stanovené najmä v článku 46 nariadenia č. 1408/71 (pozri v tomto zmysle rozsudok Tomaszewska, bod 22 a citovanú judikatúru) vyplýva, že výpočet výšky starobného dôchodku sa vykonáva v dvoch fázach, a to tak, že najprv sa vypočíta teoretická výška a následne skutočná výška.
- 35 Pokiaľ ide o prvú fázu upravenú v článku 52 ods. 1 písm. b) bode i) tohto nariadenia, príslušná inštitúcia je povinná vypočítať teoretickú výšku dávky, na ktorú by mal poistenec nárok, ak by všetky doby poistenia a/alebo pobytu, ktoré dosiahol podľa právnych predpisov iných členských štátov, boli dosiahnuté podľa právnych predpisov uplatňovaných touto inštitúciou [pozri, pokiaľ ide o článok 46 ods. 2 písm. a) nariadenia č. 1408/71, rozsudky z 26. júna 1980, Menzies, 793/79, EU:C:1980:172, bod 9, a zo 7. decembra 2017, Zaniewicz-Dybeck, C-189/16, EU:C:2017:946, bod 42].

- 36 V súlade s týmto ustanovením sa teoretická výška takejto dávky vypočíta tak, ako keby poistená osoba bola počas celej svojej profesijnej činnosti zamestnaná výhradne v dotknutom členskom štáte (pozri v tomto zmysle rozsudky z 26. júna 1980, *Menzies*, 793/79, EU:C:1980:172, bod 10; z 21. júla 2005, *Koschitzki*, C-30/04, EU:C:2005:492, bod 27, a z 21. februára 2013, *Salgado González*, C-282/11, EU:C:2013:86, bod 41).
- 37 Ako uviedol generálny advokát v bode 53 svojich návrhov, v prejednávanej veci to znamená, že doby prispievania dosiahnuté na základe právnej úpravy Poľskej republiky a právnej úpravy Holandského kráľovstva sa musia zohľadniť pri výpočte tretinového limitu, ktorý podľa právnej úpravy Poľskej republiky nesmú presiahnuť nepríspevkové doby poistenia vo vzťahu k príspevkovým dobám poistenia na účely určenia teoretickej výšky dávky. Inými slovami, pre potreby výpočtu teoretickej výšky dávky sa navzájom spočítajú všetky doby poistenia dosiahnuté podľa právnych predpisov rôznych členských štátov.
- 38 Takýto výklad článku 52 ods. 1 písm. b) bodu i) nariadenia č. 883/2004 je v súlade s cieľom tohto ustanovenia, keďže výpočet podľa tohto ustanovenia má podobne ako výpočet, ktorý sa má vykonať podľa článku 46 ods. 2 písm. a) nariadenia č. 1408/71, za cieľ pracovníkovi zabezpečiť maximálnu teoretickú výšku dávky, ktorú by si mohol nárokovať, ak by sa všetky doby poistenia dosiahli v dotknutom členskom štáte (rozsudky z 26. júna 1980, *Menzies*, 793/79, EU:C:1980:172, bod 11, a z 21. júla 2005, *Koschitzki*, C-30/04, EU:C:2005:492, bod 28).
- 39 Ako navyše pripomenul aj generálny advokát v bode 56 svojich návrhov, maximalizovanie relevantných skutočností pre výpočet teoretickej výšky je v súlade s ustálenou judikatúrou, v zmysle ktorej sa článok 46 ods. 2 nariadenia č. 1408/71, ktorý nahradil článok 52 ods. 1 nariadenia č. 883/2004, má vykladať s ohľadom na cieľ stanovený článkom 48 ZFEÚ, ktorým je v prvom rade prispieť k vytvoreniu voľného pohybu pracovníkov prostredníctvom započítania všetkých období poistenia, miesta pobytu alebo výkonu práce, pričom migrujúcim pracovníkom nemožno odňať ich právo na dávky sociálneho zabezpečenia, ani krátiť výšku ich sumy z dôvodu, že si uplatnili svoje právo na voľný pohyb (pozri v tomto zmysle rozsudky z 9. augusta 1994, *Reichling*, C-406/93, EU:C:1994:320, body 21 a 24; zo 17. decembra 1998, *Lustig*, C-244/97, EU:C:1998:619, body 30 a 31, ako aj z 21. februára 2013, *Salgado González*, C-282/11, EU:C:2013:86, bod 43).
- 40 Naopak, v rámci druhej fázy upravenej v článku 52 ods. 1 písm. b) bodu ii) nariadenia č. 883/2004 príslušná inštitúcia stanoví skutočnú výšku dávky na základe teoretickej výšky uvedenej v predchádzajúcom pododseku s ohľadom na pomer doby poistenia a/alebo bydliska v členskom štáte príslušnej inštitúcie a celkovou dobou poistenia a/alebo dobou bydliska dosiahnutou v rôznych dotknutých členských štátoch [pozri, pokiaľ ide o článok 46 ods. 2 písm. b) nariadenia č. 1408/71, rozsudky z 26. júna 1980, *Menzies*, 793/79, EU:C:1980:172, bod 9, a zo 7. decembra 2017, *Zaniewicz-Dybeck*, C-189/16, EU:C:2017:946, bod 42].
- 41 Článok 52 ods. 1 písm. b) bod ii) nariadenia č. 883/2004 má teda za cieľ iba rozdeliť príslušné náklady na dávky medzi inštitúcie dotknutých členských štátov v pomere k dĺžke dôb poistenia dosiahnutých podľa právnych predpisov každého z týchto členských štátov. Takéto uplatnenie zásady pomernosti v štádiu výpočtu skutočnej výšky namiesto uplatnenia zásady úhrnu je odôvodnené neexistenciou spoločného systému sociálneho zabezpečenia, ktorá zakladá potrebu zachovať finančnú celistvosť systémov sociálneho zabezpečenia členských bez toho, aby bol takýto postup na úkor pracovníkov uplatňujúcich svoje právo na voľný pohyb. Ak by sa obdobie, ktoré nezodpovedá žiadnej dobe poistenia alebo skutočného bydliska v dotknutom členskom štáte zohľadnilo pri výpočte pomernej časti, mohol by takýto postup spôsobom nezlučiteľným

s mechanizmom zavedeným týmto článkom jednostranne a umelo narušiť rovnováhu medzi nákladmi na dávky medzi členskými štátmi [pozri v tomto zmysle, pokiaľ ide o článok 46 ods. 2 písm. b) nariadenia č. 1408/71, rozsudok z 26. júna 1980, *Menzies*, 793/79, EU:C:1980:172, bod 11].

- 42 Ako v podstate uviedol generálny advokát v bodoch 55 a 58 svojich návrhov, podľa zásady pomerného výpočtu musí každá príslušná inštitúcia vyplácať len tú časť dávky, ktorá sa vzťahuje na relevantné obdobia dosiahnuté podľa právnych predpisov, ktoré uplatňuje. Skutočná výška dávky, ktorá sa má zaplatiť, tak predstavuje podiel teoretickej výšky zodpovedajúcej skutočne dosiahnutým celkovým dobám poistenia alebo bydliska podľa právnych predpisov dotknutého členského štátu.
- 43 Skutočná výška dávky sa preto musí vypočítať s prihliadnutím na všetky skutočné alebo uznané príspevkové obdobia podľa právnych predpisov, ktoré príslušná inštitúcia uplatňuje (pozri v tomto zmysle rozsudok z 3. októbra 2002, *Barreira Pérez*, C-347/00, EU:C:2002:560, bod 39), s výnimkou dôb poistenia dosiahnutých mimo územia dotknutého členského štátu.
- 44 V prejednávanej veci sa teda výpočet skutočnej výšky dávky musí uskutočniť v súlade s poľskou právnou úpravou, pričom sa zohľadnia jednak príspevkové doby poistenia dosiahnuté podľa právnych predpisov Poľskej republiky a jednak nepríspevkové doby poistenia dosiahnuté podľa právnych predpisov tohto členského štátu v rozsahu jednej tretiny týchto príspevkových dôb poistenia, v súlade s uvedenou právnou úpravou, avšak s výnimkou dôb poistenia dosiahnutých v inom členskom štáte.
- 45 Vzhľadom na všetky predchádzajúce úvahy treba na položenú otázku odpovedať tak, že článok 52 ods. 1 písm. b) nariadenia č. 883/2004 sa má vykladať v tom zmysle, že na účely určenia hranice, ktorú nesmú presiahnuť nepríspevkové doby poistenia v pomere k príspevkovým dobám poistenia dosiahnutým podľa vnútroštátnych právnych predpisov, musí príslušná inštitúcia dotknutého členského štátu pri výpočte teoretickej výšky dávky uvedenej v bode i) tohto ustanovenia zohľadniť všetky doby poistenia, vrátane všetkých dôb poistenia dosiahnutých podľa právnych predpisov ostatných členských štátov, kým výpočet skutočnej výšky dávky uvedenej v bode ii) tohto ustanovenia sa vykoná len s prihliadnutím na doby poistenia dosiahnuté podľa právnych predpisov dotknutého členského štátu.

O trovách

- 46 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdny dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (tretia komora) rozhodol takto:

Článok 52 ods. 1 písm. b) nariadenia (ES) Európskeho parlamentu a Rady č. 883/2004 z 29. apríla 2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia sa má vykladať v tom zmysle, že na účely určenia hranice, ktorú nesmú presiahnuť nepríspevkové doby poistenia v pomere k príspevkovým dobám poistenia dosiahnutým podľa vnútroštátnych právnych predpisov, musí príslušná inštitúcia dotknutého členského štátu pri výpočte teoretickej

výšky dávky uvedenej v bode i) tohto ustanovenia zohľadniť všetky doby poistenia, vrátane všetkých dôb poistenia dosiahnutých podľa právnych predpisov ostatných členských štátov, kým výpočet skutočnej výšky dávky uvedenej v bode ii) tohto ustanovenia sa vykoná len s prihliadnutím na doby poistenia dosiahnuté podľa právnych predpisov dotknutého členského štátu.

Podpisy